

Tartalom

1.	Az európai környezetpolitika születése	7
2.	Az Európai Közösség környezetpolitikájának céljai	7
2.1.	Az etikai szempont – mély ökológiai (deep ecology) szemlélet	8
2.2.	A jóléti szempont – felszíni ökológiai (shallow ecology) szemlélet	8
2.3.	Gazdasági szempontok – profán szemlélet	9
3.	Az Európai Közösség környezetpolitikájának alapelvei	10
3.1.	Környezetvédelmi alapelvek, mint a közösségi politika alkotmányos elvei	14
4.	Az EK Szerződések mint a környezetvédelem alkotmányos alapjai	14
5.	A környezetpolitika meghatározó intézményei és a döntéshozatal eljárási rendje	16
5.1.	Az Európai Parlament	17
5.2.	A Tanács	22
5.3.	A Bizottság	23
5.4.	Az Európai Bíróság	26
5.5.	Az Európai Környezetvédelmi Hivatal	27
5.6.	A Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága	27
6.	A környezetpolitika szabályozóeszközei	28
6.1.	A környezetvédelmi jogszabályok	29
6.1.1.	A jogszabályokkal kapcsolatos problémák	30
6.2.	Gazdasági szabályozóeszközök a Közösség környezetpolitikájában	31
6.2.1.	Szubvenciók	32
6.2.2.	Ökoadók, zöldülő adórendszer	33
6.2.3.	Ökocímke (környezetbarát védjegy)	34
6.2.4.	Környezeti menedzsment (KMR)	35
6.2.5.	Szennyezési jogok kereskedelme	37
6.3.	Környezetvédelmi szabályozás a nyilvánosság erejével	38
7.	A környezetvédelmi akcióprogramok az ezredfordulóig	39
7.1.	Környezetvédelmi akcióprogramok 1973 és 1992 között	39
7.2.	Az akcióprogramokkal kapcsolatos problémák	40
7.3.	A 90-es évek környezetpolitikai irányvonalai, az 5. Akcióprogram mint fordulópont	40
8.	A környezeti elemekre, káros környezeti hatásokra és gazdasági ágazatokra irányuló környezetpolitikai célkitűzések és eredmények az ezredfordulóig	41
8.1.	A környezeti elemekre irányuló környezetpolitika	42
8.1.1.	A levegővédelem	42
8.1.1.1.	Az ózonréteg károsodása	42
8.1.1.2.	Üvegház-gázok kibocsátása és globális klímaváltozás	43
8.1.1.3.	A környezet elsavasodása	45
8.1.2.	A vízvédelem	45

8.1.2.1.	A vízszennyezés és vízfelhasználás	46
8.1.2.2.	A tengerek és tengerpartok védelme	48
8.1.3.	A biodiverzitás megőrzése	48
8.1.3.1.	Természetvédelem	48
8.1.3.2.	Tájvédelem és területhasználat	51
8.2.	A káros környezeti hatásokra irányuló környezetpolitika	52
8.2.1.	Zajvédelem	52
8.2.2.	Hulladékgazdálkodás	53
8.2.3.	Környezetbiztonság	56
8.2.3.1.	Vegyianyagok	56
8.2.3.2.	Genetikailag módosított szervezetek	57
8.2.3.3.	Nukleáris biztonság és az ipari kockázatok csökkentése	58
8.2.3.3.1.	A nukleáris biztonság	58
8.2.3.3.2.	Ipari szennyezés-ellenőrzés és kockázatsökkentés	59
8.3.	A gazdasági ágazatokra irányuló környezetpolitika	61
8.4.	Az Európai Unió környezeti állapota az ezredfordulón	64
8.4.1.	A gazdasági célágazatok terén elért környezetpolitikai eredmények	66
9.	Az Európai Közösség 6. Környezetvédelmi Akcióprogramja az új évezred első évtizedére	69
9.1.	Célok, feladatok	70
9.1.1.	Az éghajlatváltozás megállítása érdekében kidolgozott célok	70
9.1.2.	Természetvédelem és a biológiai sokféleség megőrzésének céljai és feladatai	71
9.1.3.	A környezet-egészségvédelem céljai és feladatai	72
9.1.4.	A természeti erőforrások megőrzésének és fenntartható használatának céljai és feladatai beleértve a hulladékgazdálkodást	74
9.1.5.	Az Európai Unió bővítésével és a nemzetközi kapcsolatokkal összefüggő környezetpolitikai célok és feladatok	75
9.2.	A 6. Akcióprogram által kijelölt célok megvalósításának eszközei	75
9.2.1.	A létező környezetvédelmi jogszabályokban foglaltak betartása, gyakorlati megvalósítása	75
9.2.2.	A környezetvédelmi szempontok integrációja az egyéb közösségi politikákba	76
9.2.3.	A környezetkárosítás költségeinek internalizálása, a fogyasztói szokások befolyásolása	76
9.2.4.	A polgárok környezeti adatokhoz, információhoz való hozzájutásának elősegítése	77
9.2.5.	Környezettudatos területhasználat felé mozdulás	78
10.	A Közösség szerepe a szélesebb nemzetközi szinten	78
10.1.	Együttműködés az ENSZ környezetvédelmi világkonferenciáin	78
10.2.	Együttműködés egyéb nemzetközi szervezetekben	80
11.	A közös környezetpolitika fenntartható finanszírozása	80
11.1.	A Közösséghez nem tartozó államoknak nyújtott környezetvédelmi támogatások	83
11.2.	Az előcsatlakozási támogatások, mint a jelölt országoknak nyújtott környezetvédelmi segítség alapjai	85

12.	Az Európai Unió környezeti teljesítménye országoként, a többsebességes környezetpolitika	86
13.	Az 1995-ös bővítés tapasztalatai	87
14.	Az Európai Közösség és Magyarország általános kapcsolata napjainkig .	89
14.1.	Az Európai Közösség és Magyarország viszonya a társulási szerződés aláírásáig	89
14.2.	A társulási szerződéstől a csatlakozási tárgyalások megkezdéséig (1991- 1998)	90
14.3.	A csatlakozási tárgyalások	92
15.	Az Európai Megállapodás, mint a magyar környezetvédelmi integráció első állomása	93
16.	Az Európai Unió környezetvédelmi integrációval kapcsolatos elvárásai és útmutatói	95
16.1.	Fehér Könyv	95
16.2.	Útmutató az Európai Unió Környezeti Jogrendjéhez való Harmonizációhoz	95
16.3.	Az Európai Unió környezetvédelmi ajánlásai Magyarország részére . . .	96
16.3.1.	A vízgazdálkodásra vonatkozó ajánlások és első költségbecslések	96
16.3.1.1.	Ivóvízellátás	96
16.3.1.2.	Vízbázisok védelme	97
16.3.1.3.	Szennyvízelvezetés és -tisztítás	97
16.3.1.4.	A természetes vizeink minősége	98
16.3.2.	A levegő minőségének védelmére vonatkozó ajánlások és első költségbecslések	98
16.3.3.	A hulladékgazdálkodásra vonatkozó ajánlások és első költségbecslések .	98
16.4.	Az Európai Unió összefoglaló értékelései Magyarország környezetpolitikai előrehaladásáról	99
16.4.1.	Az 1998-as országjelentés környezetvédelmi megállapításai	100
16.4.2.	Az 1999-es országjelentés környezetvédelmi megállapításai	100
16.4.3.	A 2000-es országjelentés környezetvédelmi megállapításai	101
16.4.4.	A 2001-es országjelentés környezetvédelmi megállapításai	101
16.4.5.	A 2002-es országjelentés környezetvédelmi megállapításai	102
16.4.6.	A 2003-as országjelentés környezetvédelmi megállapításai	104
17.	Magyarország uniós környezetvédelmi feladataival kapcsolatos intézményrendszere	105
18.	Magyarország legfontosabb – az integrációval összefüggő – környezetpolitikai stratégiái	108
18.1.	Alternatív környezetpolitikai stratégiák 1997 előtt	108
18.2.	Környezetpolitikai stratégia 1997 után	109
18.3.	A környezetvédelmi csatlakozási tárgyalások során folytatott stratégia . .	110
19.	Magyarország legfontosabb – az integrációval összefüggő – környezetvédelmi programjai	113

19.1.	A Közösségi Vívmányok (Acquis Communautaire) Átvételének Nemzeti Programja (ANP) környezetvédelmi vonatkozásai	113
19.2.	Az I. Nemzeti Környezetvédelmi Program (1997-2002)	114
19.3.	Az II. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2003-2008)	118
19.4.	Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program (2004-2006) . . .	120
19.5.	Környezeti Operatív Program (2007-2013)	122
20.	Magyarország környezeti elemekre és káros környezeti hatásokra irányuló környezetpolitikai feladatai az uniós tagság kapcsán	125
20.1.	A környezeti elemekre irányuló környezetpolitika	125
20.1.1.	A levegővédelem	125
20.1.2.	A vízvédelem	128
20.1.3.	A biodiverzitás megőrzése	134
20.1.3.1.	Természetvédelem.	135
20.1.3.2.	Tájvédelem.	137
20.1.3.3.	Fenntartható területhasználat - Talajvédelem.	139
20.2.	A káros környezeti hatásokra irányuló környezetpolitika	140
20.2.1.	Zajvédelem	140
20.2.2.	Hulladékgyűjtés	141
20.2.3.	Környezetbiztonság	147
20.2.3.1.	Vegyianyagok	149
20.2.3.2.	Genetikailag módosított szervezetek	149
20.2.3.3.	Az ipari szennyezés-ellenőrzés és kockázatcsökkentése	151
20.2.3.4.	Nukleáris biztonság	154
21.	Az uniós tagságunkkal járó környezetvédelmi feladatok támogatása . . .	155
22.	A környezetvédelmi intézkedések haszna.	164
	A gyakrabban előforduló rövidítések jegyzéke	165
	Irodalom.	167